



2023/2072(INI)

24.10.2023

ARVAMUS

Esitaja: rahvusvahelise kaubanduse komisjon

Saaja: väliskomisjon

Hiina mõjust Euroopa Liidu elutähtsale taristule tulenev julgeoleku- ja kaitsealane mõju
(2023/2072(INI))

Arvamuse koostaja: Iuliu Winkler

PA_NonLeg

ETTEPANEKUD

Rahvusvahelise kaubanduse komisjon palub vastutaval väliskomisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

1. rõhutab asjaolu, et 2022. aastal oli Hiina ELi suuruselt teine kaubavahetuspartner; väljendab muret ELi ja Hiina vaheliste üha tasakaalustamata kaubandus- ja investeerimissuhete pärast, mida rõhutab ka ELi rekordiline kaubandusbilansi puudujääk 396 miljardit eurot 2022. aastal ning ELi sõltuvus Hiina impordist ja investeeringutest mõnedes kriitilise tähtsusega sektorites; rõhutab, et Hiina topeletringluse strateegia tulemuseks on tasakaalustamata rahvusvaheline kaubanduspoliitika; kutsub Euroopa Komisjoni üles väljendama Hiinale, et Euroopa Liit on Hiina kaubandustavade pärast mures;
2. võtab arvesse, et Hiina keskklass, mis laieneb ja ületab juba ELi kogurahvastiku arvu, hindab ELi pärit tooteid, ning sellel on võtmeroll ELi Hiina-suunalise ekspordi edus, mille koguväärtus ületas 2022. aastal 230 miljardit eurot;
3. märgib, et Hiina oli 2021. aastal ELi suuruselt seitsmes investor ning et Hiina investeeringud Euroopasse vähenesid 2022. aastal jätkuvalt, jõudes kümne aasta madalaimale tasemele (7,9 miljardit eurot), mis on vastupidine sellele, mida täheldati 2021. aasta ülemaailmses otseinvesteeringuvoogude taastumises; märgib, et Hiina, kes varem pühendas oma välismaised otseinvesteeringud ühinemistele ja ülevõtmistele, on nüüd pöördumas *greenfield*-investeeringute poole, mis on jõudnud kümne aasta kõrgeimale tasemele, sealhulgas akutehnoloogias, mis on rohepöörde¹ jaoks oluline sektor; märgib, et Euroopa Kontrollikoja 2000.–2020. aastate hinnangu kohaselt on Hiina välismaised otseinvesteeringud samuti suundunud strateegiliste valdkondade poole, nagu transport ja taristu, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ning energeetika; väljendab heameelt Hiina moonutamata investeeringute üle, tingimusel et need ei kahjusta julgeolekut ega avalikku korda; rõhutab, et samal ajal tuleb piisavalt uurida välismaiste otseinvesteeringute tausta;
4. juhib tähelepanu sellele, et Hiina poliitilises süsteemis kujutavad investorid endast era- ja riiklike ettevõtjate või riigi omanduses olevate ettevõtjate kombinatsiooni, mis on tihedalt seotud valitseva parteiga, mistõttu jäävad nende huvid kolmandate riikide elutähtsasse taristusse tehtavate investeeringute puhul ebaselgeks;
5. võtab teadmiseks Euroopa Ülemkogu 29.–30. juuni 2023. aasta kohtumisel vastu võetud järeldused Hiina kohta; on samuti veendunud selles, et ELi ja Hiina kaubandus- ja investeerimissuhted on strateegilise tähtsusega, kätkevad endas strateegilisi probleeme ning peaksid olema õiglasel, läbipaistval, kestlikul, vastastikusel ja tasakaalustatud ning põhinema reeglitel ja rahvusvahelistel kahepoolsetel või mitmepoolsetel kaubandussüsteemi raames sõlmitud töö- ja keskkonnalepingutel; märgib, et sellega seoses peaks Hiina toetama Maailma Kaubandusorganisatsiooni ulatuslikku reformi;
6. peab kahetsusväärseks, et see praegu nii ei ole, võttes eelkõige arvesse Hiina valitsuse ja selle kontrollitavate ettevõtjate tavade tulenevat pikaajalist vastastikkuse puudumist;

¹ Rhodium Group, „[Chinese FDI in Europe: 2022 Update](#)“, 9. mai 2023.

on veendunud, et ELi kaubandusmeetmete pakett, mis sisaldab autonoomseid kaubandusmeetmeid, nagu kaubanduse kaitsemeetmed, välismaiste otseinvesteeringute taustauuringud, rahvusvahelised hanked ja välisriigi subsidiumid, jõustamismäärus², kriitilise tähtsusega toorainete määrus, nullnetotööstuse määrus, survevastane õigusakt ja Euroopa majandusjulgeoleku strateegia, on ELi elutähtsa taristu välisomanduse, kontrolli või sellele juurdepääsu seisukohast äärmiselt olulised; kutsub komisjoni üles neid meetmeid täielikult rakendama, et tasakaalustamata kaubandus- ja investeerimissuhetega tegeleda ning ELi haavatavust vähendada; märgib, et Hiina investeeringud ELis peaksid olema kooskõlas ELi ja riigisisese õigusega; toetab ELi jõulisi meetmeid Hiina ebaõiglaste reeglite vastu, mis mõjutavad kaubandust ja investeringuid;

7. rõhutab, et kaubandus ja investeringud peaksid olema kestliku majanduskasvu, töökohtade loomise ja innovatsiooni peamised tõukejõud ning seetõttu peaks EL säilitama oma majandusliku avatuse³; rõhutab siiski, et tuleb leida strateegiline tasakaal ühelt poolt ELi ühtse turu avatuse ja investeringute ligimeelitamise ning teiselt poolt ELi elutähtsa taristu kaitse ja autonoomia vahel, võttes arvesse ELi turvaauke, eelkõige majanduslikku survevastamist ja ELi elutähtsa taristu terviklikkust ähvardavaid ohte;
8. tunnistab, et teatavatel juhtudel võivad väliskaubandus ja investeringud, sealhulgas välisomandus ja välismaine kontroll ELi elutähtsa taristu üle ning välismaine juurdepääs ELi elutähtsale taristule, tekitada turvaauke;
9. on mures Hiina jõulise geopoliitilise ja majandusliku tõusu pärast Hiina algatuse „Üks vöönd, üks tee“ tõttu, millel on eelkõige maailma lõunapoolsetes riikides märkimisväärne mõju ülemaailmsele majanduslikule ja poliitilisele arengule; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles uurima erilise tähelepanuga elutähtsa taristu omandamist Hiina poolt Lääne-Balkani riikides ja ELi naaberriikides; kutsub Hiinat üles suurendama läbipaistvust seoses algatuse „Üks vöönd, üks tee“ projektidega, võttes arvesse, et paljud algatuse laenud ei ole andnud tulemusi ega muutunud rahaliselt tasuvaks;
10. rõhutab, et EL kui usaldusväärne partner peaks tegema partnerriikidega võrdsetel alustel koostööd ja looma pikaajalisi vastastikku kasulikke partnerlusi; kutsub komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles tagama, et ELi investeeringud partnerriikidesse, eelkõige Global Gateway projektide kaudu, toetaksid partnerriike nende õiglaselt ja kestlikult üleminekus ja tooksid kooskõlas rahvusvaheliste kliimakokkulepete, Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni konventsioonide, ELi ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika ning rahvusvahelise humanitaarõiguse ja inimõigustega kohapeal kasu;
11. väljendab heameelt 20. juunil 2023 esitatud Euroopa majandusjulgeoleku strateegia⁴ uue riskide vähendamisele suunatud lähenemisviisi üle, mille eesmärk on maksimeerida

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/167, millega muudetakse määrust (EL) nr 654/2014, milles käsitletakse liidu õiguste kasutamist rahvusvaheliste kaubanduseeskirjade kohaldamisel ja jõustamisel (ELT L 49, 12.2.2021, lk 1).

³ Komisjoni 18. veebruari 2021. aasta teatis „Kaubanduspoliitika läbivaatamine – avatud, kestlik ja jõuline kaubanduspoliitika“ (COM(2021)0066).

⁴ Komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 20. juuni 2023. aasta ühisteatis Euroopa majandusjulgeoleku strateegia kohta (JOIN(2023)0020).

ELi majanduslikust avatusest saadavat kasu ning kaitsta, edendada ja suurendada ELi avatud strateegilist autonoomiat, minimeerides samal ajal riske, mis tulenevad vastastikusest majanduslikust sõltuvusest ja selle võimalikust negatiivsest ärakasutamisest ning välismaisest kontrollist või mõjust elutähtsa taristu üle; kiidab heaks asjaolu, et strateegias tunnistatakse selgesõnaliselt, et füüsiline oht elutähtsale taristule ja taristuga seonduvad küberjulgeolekuohud on Euroopa majanduse jaoks peamised turvaaugud; on väga mures, et ELis kasvab ettevõtete arv, mille suhtes on tehtud väljapressimise, tööstusspionaaži, sabotaaži või andmevarguse katseid; on samuti mures asjaolu pärast, et nende rünnakute päritoluriikide seas on Hiina teisel kohal; on veendunud, et elutähtsa taristu kaitse peaks olema strateegia rakendamise põhielement; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles rakendama avatud strateegilist autonoomiat kõigis valdkondades, kus Hiina turgu valitseva seisundi tõttu on ELil oht Hiinast liigselt sõltuda;

12. rõhutab, et ELi reaktsioon peab põhinema vastava strateegilise olukorra sügaval mõistmisel, keskendudes elutähtsa taristu poliitikaülestele ja riikidevahelistele ohuhinnangutele ja nõrkuste uuringutele; on arvamusel, et detsentraliseeritud või mittetäielik arusaam, milles puudub selge visioon ja kontroll Euroopa kaitse ja julgeoleku jaoks strateegilise tähtsusega projektide üle, võib oluliselt kahjustada liidu geopoliitilisi huve⁵; tuletab meelde välissekkumisega seotud nõrkusi, seda eelkõige inforuumi puhul, ning välismaiste otseinvesteeringute projektide ja pahatahtlike välisosalejate infoga manipuleerimise operatsioonide koosmõju;
13. nõuab komisjonilt ja liikmesriikidelt tungivalt, et nad tagaksid, et säiliks ja oleks kaitstud ELi taristute peamine kasutus, mis võimaldaks ELi majandustegevusel ja kaubandusel tavapäraselt areneda, pidades eelkõige silmas transporditaristut (sadamad, lennujaamad, raudteed ja maanteed), ning energia- ja telekommunikatsioonitaristut; palub komisjonil parlamendile korrapäraselt aru anda järgnevalt:
 - a) Hiinale logistilist ja luurealast tuge pakkuvate strateegiliste taristute võimaliku kahesuguse kasutuse tuvastamine;
 - b) ELi kaubandusalaste õigusaktide täies mahus järgimine, eelkõige seoses hoolsuskohustuse, survekamise vastase võitluse ja sunniviisilise töö kasutamisega ELi turgudele sisenevate kaupade puhul;
14. kutsub Euroopa Komisjoni üles töötama koos liikmesriikidega välja kiire reageerimismehhanismi juhuks, kui avastatakse Hiinale kuuluva, tema osalusel või kontsessiooni all oleva ELi taristu kahesugune kasutus või väärkasutus, mis omandiõiguse või osalemise korral võib tuua kaasa kontsessiooniõiguste tühistamise ja/või omandiõiguse peatamise;
15. kutsub Euroopa Komisjoni ja Hiinat üles uurima koordineeritud viise kaubanduse ja investeeringute edendamiseks, püüdes Hiinat paremini kohandada ELi õigusaktidega ning rahvusvaheliste ja mitmepoolsete kaubandussätetega;

⁵ Liidu välispoliitika peadirektoraadi välissuhete poliitikaosakond, „Security implications of China-owned critical infrastructure in the European Union“ („Hiinale kuuluva ELis asuva elutähtsa taristu mõju julgeolekule Euroopa Liidus“), juuni 2023.

16. tuletab meelde, et välismaiste otseinvesteeringute taustauuringuid käsitlevas määruses⁶ käsitletakse julgeoleku ja avaliku korraga seonduvaid riske, mis tulenevad väljastpoolt ELi tehtud investeeringutest; märgib, et elutähtis taristu on üks teguritest, mida liikmesriigid või komisjon võivad arvesse võtta otsustamaks, kas investeering võib mõjutada julgeolekut või avalikku korda; kordab taustauuringumehhanismi kui asjakohase vahendi peamist lisaväärtust, mis annab liidule ja selle liikmesriikidele parema strateegilise ülevaate ja olukorrateadlikkuse suundumustest, eesmärkidest, vahenditest ja meetoditest, mida välisosalejad kasutavad oma majandusliku ja poliitilise mõju suurendamiseks; on sügavalt mures asjaolu pärast, et mitte kõik liikmesriigid ei ole kehtestanud ega kasuta mehhanisme elutähtsasse taristusse tehtavate välisinvesteeringute tausta uurimiseks;
17. kutsub komisjoni üles kaaluma, kuidas muuta välismaiste otseinvesteeringute taustauuringuid käsitlevad komisjoni arvamused mõjukamaks ning praeguse ülemaailmse julgeolekuolukorra kontekstis otstarbekohaseks, et vältida ühtse turu moonutusi ja liikmesriikidevahelist võidujooksu madalaimale tasemele; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles suurendama ühtlustamist, sealhulgas asjakohaste eksperditeadmiste arendamise kaudu, ning täielikult rakendama välismaiste otseinvesteeringute taustauuringumehhanisme; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles pöörama tähelepanu selliste ELi-väliste ettevõtjate investeeringutele ja poliitilisele mõjule, mida Hiina võib kontrollida; on veendunud, et määrust ja selle kohaldamisala on vaja aasta lõpus kavandatud läbivaatamisel parandada; julgustab komisjoni esitama läbivaadatud määruse kohta kaugelevaatava seadusandliku ettepaneku, milles käsitletakse kõiki selle rakendamisel tekkinud lünki ning hindama kiiremas korras võimalust esitada seadusandlik ettepanek ka väljaminevate investeeringute taustauuringumehhanismi kohta; soovitab tugineda kavandatava väljaminevate investeeringute taustauuringumehhanismi loomisel mõjuhinnangule, mis hõlmab piisavat konsulteerimist ettevõtjatega, et minimeerida võimalikke negatiivseid tagajärgi Euroopa konkurentsivõimele;
18. rõhutab ELi rolli kvaliteetsete taristuprojektide edendajana välismaal selliste algatuste kaudu nagu Global Gateway, või G7 ülemaailmne taristu- ja investeerimispartnerlus; rõhutab, et liit peab rahvusvaheliste taristuprojektide elluviimisel oma väärtuste ja kestlikkuselase retoorika ellu viima, tunnistades olulist geostrateegilist rolli, mis võib neil programmidel olla mitmekesistamise, tarneahela vastupidavusvõime, standardimise ja regulatiivse ühtlustamise tasandil;
19. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tugevdama ELi strateegilist autonoomiat, eelkõige luues mitmekesised, turvalised ja vastupidavad tarneahelad ning suurendades oma tegevust sellistes olulistes valdkondades nagu teadus- ja arendustegevus, tipptasemel tehnoloogiad, kriitilise tähtsusega toorained, taasindustrialiseerimine ja uued taristud;
20. on seisukohal, et ELi elutähtsa taristu tähtis osa on liidu teadus- ja arenduskeskuste võrgustik, millel on oluline roll liidu suutlikkuses saavutada rohe- ja digipööre koos selliste oluliste valdkondadega nagu kosmosekaitse; tuletab meelde turvaauke, mis on seotud sunniviisilise tehnosiirde, intellektuaalomandi varguse ja teadmiste leketelega nii

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. märtsi 2019. aasta määrus (EL) 2019/452, millega luuakse liitu tehtavate välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute raamistik (ELT L 79 I, 21.3.2019, lk 1).

ELis kui ka mujal; nõuab suuremat valvsust selliste ohtude arvestamisel ELi innovatsioonivõimele ja majanduskasvu edendamisele;

21. kutsub komisjoni üles kavandama meetmeid, et vähendada riske ELi enda julgeolekule ja arendada sisemist vastupidavust, suurendades oma elutähtsa taristu, tarneahelate ja tehnoloogilist baasi, eelkõige 5G- ja 6G-võrkude turvalisust ja terviklikkust, mis on olulised meie tavapärase majandustegevuse ja kaubanduse seisukohast; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles vaatama läbi oma võrguturbevahendid;
22. nõuab, et komisjon, ELi institutsioonid ja liikmesriigid lõpetaksid selliste Hiina ettevõtjate teadusuuringute rahastamise, kes tegutsevad ELi jaoks olulise strateegilise tähtsusega valdkondades, nagu info- ja kommunikatsioonitehnoloogia, ning juhtima riske, mis on seotud Hiina seadmeid kasutavate lepinguliste ettevõtjatega;
23. kutsub Hiinat üles kehtestama ja rakendama oma digitaalse juhtimise poliitikas Maaailma Kaubandusorganisatsiooni ja mitmepoolsete standardite raames vastutustundlikku digitaalset juhtimist, milles austatakse eraelu puutumatust, sõnavabadust ja õigusriigi põhimõtet; kutsub komisjoni üles hindama muid ohustatud valdkondi, nagu pooljuhid, kvantandmetöötlus, plokiahelad, kosmos, tehisintellekt ja biotehnoloogia, ning kaaluma õigusakte või vahendeid täiendavaks kaitseks pahatahtliku tarkvara ja küberspionaaži eest;
24. palub, et komisjon saadaks parlamendile enne parlamendi praeguse ametiaja lõppu üksikasjalikku analüüsi ohtude kohta, mis avalduvad ELi kaubandusele seoses pooljuhtidega, kvantandmetöötlusega, plokiahelaga, kosmosega, tehisintellektiga ja biotehnoloogiaga, ning võimaliku vajadusega võtta nendes valdkondades ELi meetmeid.

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA NÕUANDVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	24.10.2023
Lõpphääletuse tulemus	+: 27 -: 0 0: 1
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Anna-Michelle Asimakopoulou, Saskia Bricmont, Jordi Cañas, Raphaël Glucksmann, Danuta Maria Hübner, Miapetra Kumpula-Natri, Danilo Oscar Lancini, Bernd Lange, Margarida Marques, Sara Matthieu, Helmut Scholz, Joachim Schuster, Sven Simon, Kathleen Van Brempt, Marie-Pierre Vedrenne, Jörgen Warborn, Iuliu Winkler, Jan Zahradil, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Reinhard Büttikofer, Marco Campomenosi, José Manuel García-Margallo y Marfil, Svenja Hahn, Seán Kelly, Javier Moreno Sánchez, Urmas Paet, Pedro Silva Pereira
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed (art 209 lg 7)	Dacian Cioloș

NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS NÕUANDVAS KOMISJONIS

27	+
ECR	Jan Zahradil
ID	Marco Campomenosi, Danilo Oscar Lancini
PPE	Anna-Michelle Asimakopoulou, José Manuel García-Margallo y Marfil, Danuta Maria Hübner, Seán Kelly, Sven Simon, Jörgen Warborn, Iuliu Winkler, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Renew	Jordi Cañas, Dacian Cioloș, Svenja Hahn, Urmas Paet, Marie-Pierre Vedrenne
S&D	Raphaël Glucksmann, Miapetra Kumpula-Natri, Bernd Lange, Margarida Marques, Javier Moreno Sánchez, Joachim Schuster, Pedro Silva Pereira, Kathleen Van Brempt
Verts/ALE	Saskia Bricmont, Reinhard Bütikofer, Sara Matthieu

0	-

1	0
The Left	Helmut Scholz

Kasutatud tähised:

+ : poolt

- : vastu

0 : erapooletu